

A photograph of medical supplies on a reflective surface. In the upper left is a white mortar and pestle. To its right are two amber glass bottles, one taller and one shorter. In the foreground, a red blister pack lies horizontally, showing text: "VITAMIN B12", "M. L. M. S.C.", "Ch.-B-001694", and "Verw. bis: 11/2016".

PSYYKENLÄÄKKEET

- Psykoosilääkkeet

KESKEISET LÄÄKEAINERYHMÄT

1. PSYKOOSILÄÄKKEET

2. MASENNUS- ELI
DEPRESSIOLÄÄKKEET

3. MIELIALANTASAAJALÄÄKKEET

4. AHDISTUSLÄÄKKEET

5. UNI- JA NUKAHDUSLÄÄKKEET

1. PSYKOOSILÄÄKKEET

- PSYKOOSI ON TILA, JOSSA TODELLISUUDEN TAJU ON HÄMÄRTYNYT LYHYT- TAI PITKÄKESTOISESTI.
- PSYKOOSIN HOITOON TARKOITETTUJA LÄÄKKEITÄ KUTSUTAAN ANTIPSYKOOTEIKSI.
- NEUROLEPTIT ELI ANTIPSYKOOTTISET LÄÄKKEET JAETAAN PERINTEISIIN JA TOISEN POLVEN PSYKOOSILÄÄKKEISIIN.
- SUOMESSA ON KÄYTÖSSÄ NOIN KAKSIKYMMENTÄ PSYKOOSILÄÄKETTÄ.
- ERI PSYKOOSILÄÄKKEET EIVÄT KLOTSAPIINIA LUKUUNOTTAMATTA EROA KESKIMÄÄRÄISELTÄ TEHOLTAAN TOISISTAAN. SILTI ERI HENKILÖILLÄ VOI OLLA SUURIAKIN EROJA LÄÄKKEIDEN TEHOSSA.
- HAITTAVAIKUTUKSIEN OSALTA EROT OVAT HUOMATTAVIA.

PERINTEISET PSYKOOSILÄÄKKEET

ENSIMMÄINEN PSYKOOSILÄÄKE KEHITETTIIN 1950 -LUVULLA, JA KLOORIPROMATSIINI ON KÄYTÖSSÄ EDELLEEN.

KLOORIPROMATSIININ TAPAAIN VAIKUTTAVIA PSYKOOSILÄÄKKEITÄ ON KEHITETTY LUKUISIA TÄHÄN PÄIVÄÄN ASTI.

OSALLE PERINTEISET PSYKOOSILÄÄKKEET VAIKUTTAVAT PAREMMIN KUIN UUEMMAT LÄÄKKEET.

SUOMESSA ENITEN KÄYTÖSSÄ OLEVAT PERINTEISET PIENANNOSPSYKOOSILÄÄKKEET OVAT: HALOPERIDOLI, PERFENATSIINI JA TSUKLOPENTIKSOLI.

KORKEA-ANNOSPSYKOOSILÄÄKKEISTÄ ENITEN KÄYTÖSSÄ OVAT: KLOORIPROMATSIINI, KLOORIPROTIKSEENI JA LEVOMEPROMATSIINI.

TOISEN POLVEN PSYKOOSILÄÄKKEET

- PSYKOOSILÄÄKKEISSÄ ALKOI UUSI VAIHE, KUN KLOTSAPIINI LÖYTYI 1970-LUVULLA. OSOITTAUTUI, ETTÄ SEN TEHO OLI PAREMPI KUIN PERINTEISILLÄ PSYKOOSILÄÄKKEILLÄ.
- KEHITYSTYÖN TULOKSENA 1990 -LUVULTA ALKAEN TULI MARKKINOILLE USEITA TOISEN POLVEN PSYKOOSILÄÄKKEITÄ: KETIAPIINI, OLANTSAPIINI, PALIPERIDONI, RISPERIDONI, SERTINDOLI JA TSIPRASIDONI.
- UUEMMAT TULOKKAAT OVAT: ASENAPIINI, BREKSPIPRATSOLI, ILOPERIDONI, KARIPIRATSIINI, LOKSAPIINI JA LURASIDONI.

https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=lam00028

PSYKKOOSILÄÄKKEIDEN HAITTAVAIKUTUKSET

AUTONOMISEN HERMOSTON TOIMINTAHÄIRIÖT:

- NÄÖN HÄMÄSTYMINEN
- SUUN KUIVUMINEN
- PAHOINVOINTI JA OKSENTELU
- ILMAVAIVAT JA UMMETUS
- VIRTSAAMISONGELMAT
- MUISTIVAIKEUDET
- SEKAVUUS JA KIIHTYNEISYYS

KARDIOVASKULAARISET HAITTAVAIKUTUKSET:

- ORTOSTAATTINEN HYPOTENSIO
- SYDÄMEN RYTMIHÄIRIÖT
- SYDÄNLIHASTULEHDUS
- SYDÄNSAIRAUS ELI KARDIOMYOPATIA

PSYKKOOSILÄÄKKEIDEN HAITTAVAIKUTUKSET

ENDOKRINOLOGISET JA METABOLISET HAITTAVAIKUTUKSET:

- PAINON NOUSU
- METABOLISEN OIREYHTYMÄN RISKI
- VEREN SOKERITASAPAINON HÄIRIÖT
- PROLAKTINEMIA (KUUKAUTISHÄIRIÖT, MAITOVUOTO NAISILLA, SEKSUAALISET TOIMINTAHÄIRIÖT, HEDELMÄTTÖMYYSONGELMAT, IMPOTENSSI)

NEUROLOGISET HAITTAVAIKUTUKSET:

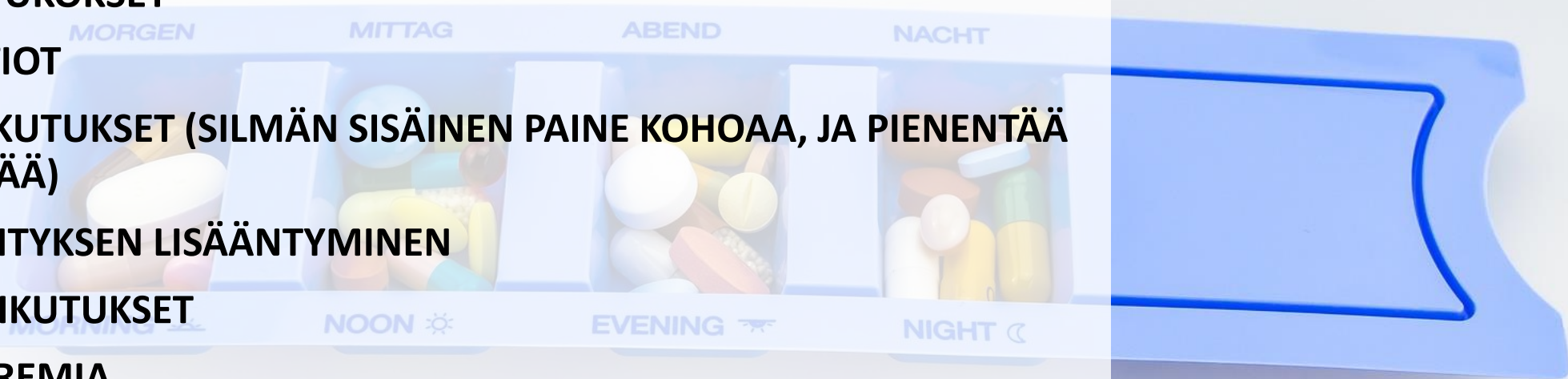
- VIREYSTILAN HEIKKENEMINEN JA VÄSYMYS
- KIIHTYNEISYYS
- NEUROPSYKOLOGISET HAITTAVAIKUTUKSET (TARKKAAVAISUUS JA MUISTI)
- DYSTONIA, PSEUDOPARKINSONISMI, AKINESIA/HYPOKINESIA, AKATISIA
- TARDIIVIDYSKINESIA
- EPILEPTISET KOURISTUKSET
- PAHANLAATUINEN NEUROLEPTIOIREYHTYMÄ (KORKEA KUUME, LIHASJÄYKKYYS, TAJUNNAN HEIKKENEMINEN)

PSYKKOOSILÄÄKKEIDEN HAITTAVAIKUTUKSET

MUUT HAITTAVAIKUTUKSET:

- LÄMMÖNSÄÄTELYHÄIRIÖT
- LASKIMOTUKOKSET
- IHOREAKTIOT
- SILMÄVAIKUTUKSET (SILMÄN SISÄINEN PAINEN KOHOAA, JA PIENENTÄÄ SILMÄTERÄÄ)
- SYLJEN ERITYKSEN LISÄÄNTYMINEN
- MAKSAVAIKUTUKSET
- HYPONATREMIA
- HEMATOLOGISET HAITTAVAIKUTUKSET (LEUKOPENIA JA GRANULOSYTOPENIA)
- PSYKKOOSILÄÄKKEIDEN KÄYTÖN LOPETUSOIREYHTYMÄ (VIEROITUSOIREET)
- PSYKKOOSILÄÄKKEIDEN INTERAKTIOT

LÄHTEET

- Huttunen M & Socada L. 2017. Psykykenlääkkeet ja niiden käyttö. Duodecim. Helsinki.
- Huttunen M. 2017. Masennuslääkkeiden haittavaikutukset. Lääkkeet mielen hoidossa.
- Huttunen M. 2018. Psykykenlääkkeet. Lääkärikirja Duodecim.
- Leinonen E, Lepola U ja Koponen H. DUODECIM. 2000;116(24):2855-2864.
- Kuusamo J. 2017. Psykykenlääkkeet. Helsingin yliopiston Koulutus- ja Kehittämispalveluiden toteuttama ja Opetushallituksen rahoittama Opi lääkkeistä – hanke ja Gerontologisen hoitotyön opetuksen kehittäminen –hanke.
- Partonen T. Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti 2011: 48 123–127.
- <https://sites.google.com/site/laeaekehoidonperusteet/asiakkaan-ohjaaminen/psykykenlaeaeckeet>
- [https://www.tays.fi/fi-FI/Ohjeet/Potilasohjeet/Psykiatria/Kaksisuuntaisen_mielialahairion_hoidossa\(36767\)](https://www.tays.fi/fi-FI/Ohjeet/Potilasohjeet/Psykiatria/Kaksisuuntaisen_mielialahairion_hoidossa(36767))
- https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/hyva-ammattinharjoittaminen/laakehoito/bentsodiatsepiinien_maaraaminen_2
Päivitetty 17.6.2020.
- <https://www.duodecim.fi/2018/03/08/suomalaistutkimus-litium-edelleen-paras-laake-kaksisuuntaiseen-mielialahairioon/>
- https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=dlk00412
- https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=lam00042
- https://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_artikkeli=lam00049